'Als we morgen zouden stoppen,

Geen dans-, muziek- of tekenlessen in de grote vakantie. Vaak vallen deze activiteiten in de zomer stil. Om dat gat te vullen bedachten de zussen Ira en Ayra Kip het cultuureducatieprogramma Art Rules.

Tekst: **Nelly Rosa** Foto's: **Art Rules**

De zussen Ira en Ayra Kip die het cultuureducatieprogramma Art Rules hebben bedacht.

In 2010 ging de eerste editie van Art Rules op Aruba van start. In 2014 breidden de zussen uit naar Curaçao. Ze ervoeren aan den lijve hoe saai de zomervakanties kunnen zijn toen ze rond hun tiende vanuit Nederland naar Aruba verhuisden. "We hadden net vele jaren gedanst bij dansschool Lucia Marthas en vervolgens op Aruba was er niets. Om onszelf bezig te houden gooiden we op een droog veldje voor het huis van mijn oma een balletje. Toen al hadden we het idee dat als we later groot zouden zijn we iets moesten doen voor jongeren op het eiland. Vooral voor in de zomer, als er niets te doen valt", vertelt Ira.

Zo'n zeventien jaar later, op hun 28e, lossen ze die belofte in. Beiden zijn dan actief in de culturele sector. Ira als theaterregisseur en Ayra als schrijver en fondsenwerver. Ze besluiten hun netwerk aan te boren voor een eigen cultuureducatieprogramma op Aruba. Ayra: "We stonden er versteld van hoeveel kinderen op de kick-off afkwamen. Ineens hadden we 200 kinderen voor de deur. Op dat moment wisten we dat we op iets waren gestuit. De behoefte onder de jongeren was heel groot. We moesten wel terugkeren. Art Rules werd zo een jaarlijks terugkerend zomerproject voor jongeren die de ambitie hebben om iets productiefs te doen met hun tijd en een ontwikkeling willen doormaken."
Twee weken lang volgen de jongeren workshops bij gerespecteerde internationale kunstenaars. Oorspronkelijk wilden de twee oprichters met slechts twee disciplines, dans en theater, beginnen. "Toen we het eenmaal op papier zetten, kwamen we uit op zes disciplines", vertelt Ira. "Uiteindelijk besloten we te starten met zeven", vult Ayra aan. Daaronder vallen ook creatief schrijven en muziek.
De zevende workshop werd gegeven door de Arubaanse filmmaker Joseph Henriquez die toentertijd studeerde aan de New York University. Zijn filmworkshop werd de bonusdiscipline. "Dat is vervolgens ook een ding geworden. Iedere keer als we een nieuwe discipline introduceren wordt dat de bonusworkshop. In latere edities waren dat onder andere culinary art en street art. Deze bonusworkshops toetsen we aan de lokale trendontwikkeling en de interesses van de jongeren. Het project wordt zo steeds meer vormgegeven naar de behoeftes en vraag van de jongeren", aldus Ayra.

Bij de Curaçaose editie is fashion dit jaar de bonusworkshop. Deze workshop wordt gegeven door Edson Sabajo van het streetwear label Patta en de Parijse modeontwerper Bobby Lumpini. "De grap is dat we fashion al in het eerste jaar wilden introduceren. We kwamen uit op zes disciplines waaronder fashion, maar geen dj. Eenmaal op Curaçao merkten we dat de jongeren zich meer bezig hielden met djen. Ook festivals zijn populair. We bedachten dat de workshop dj een betere optie was om mee te starten", zegt Ayra.

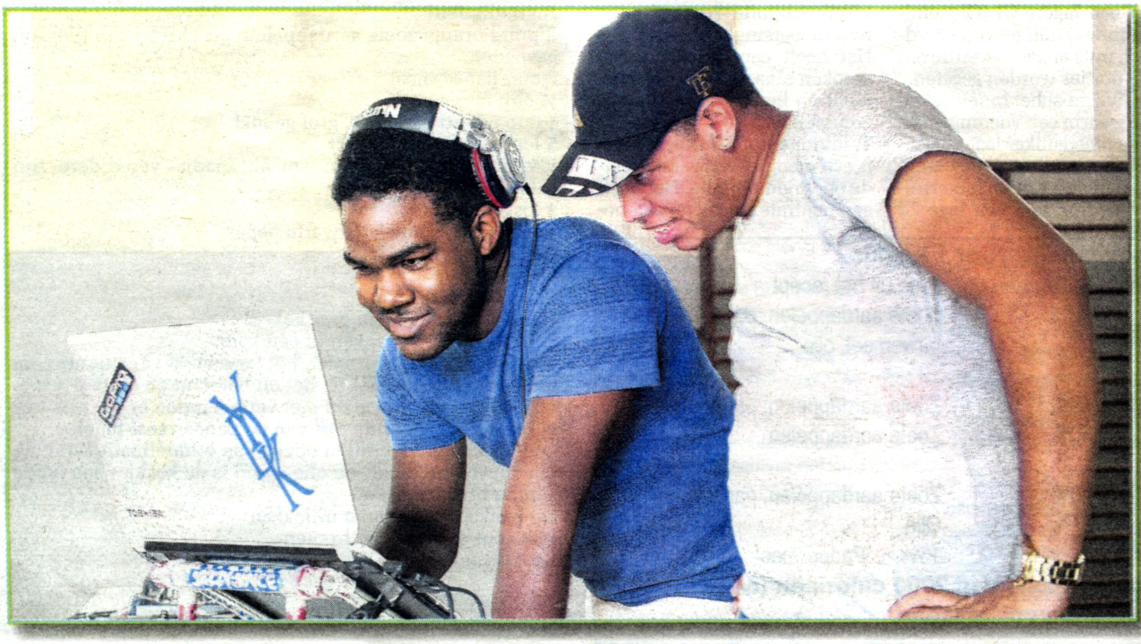

Statement voor podiumkunsten

De beeldende kunsten zijn binnen Art Rules ondervertegenwoordigd. "Het was voor ons ook om een statement te maken voor de podiumkunsten op de eilanden. Voor de dansers, zangers, de acteurs, de muzikanten", legt Ayra uit.
Ira: "Als je kijkt hoe kunst gedefinieerd wordt en waar de meeste investeringen zijn geweest, heb je het vaak over beeldende kunst die daarnaast heel erg westers is. Wij wilden inspelen op de podiumkunsten omdat dat leeft onder de jongeren en in onze cultuur. Als je kijkt naar de Curaçaose cultuur en identiteit dan heb je het meer over het lichaam, het geluid dat het lichaam maakt en de bewegingen die het lichaam maakt, dan dat je het bijvoorbeeld hebt over de kwast. Daarmee wil ik niet zeggen dat de beeldende kunsten op de eilanden geen reflectie zijn van onze identiteit. Maar als je naar de beeldende kunst kijkt, zie je toch die koloniale invloeden."

dan is onze missie alsnog geslaagd'

Met Art Rules willen de twee initiatiefnemers ook de betekenis van kunst op de eilanden herdefiniëren. "We wilden aan de jongeren meegeven dat zij een privilege hebben om dit te herdefiniëren en daar een identiteit aan te geven", zegt Ayra die kunst als een bepaalde creatieve uiting van iemands persoon ziet. "Ik zie kunst niet eens binnen een bepaalde vorm. Er is ook iets artistieks aan een goede journalist, er zit ook kunst in een goede timmerman."

Ira: "Daarnaast is kunst een middel voor verandering, innovatie en activisme. Ik vind het belangrijk om bewust te zijn van deze rollen van de kunsten en daar ook gebruik van te maken. Zo zat ik een keer in de jury bij een dansproject. Ik moest kiezen tussen verschillende danseressen die allemaal een verhaal vertelden. De één had het alleen over zichzelf en een ander had het over de wereld. Toen was de keuze voor mij heel makkelijk. Ik vind dat je als kunstenaar een bepaalde verantwoordelijkheid hebt om een reflectie te zijn van wat er in de wereld gebeurt en daar uiting aan te geven. Anderen vinden juist een persoonlijk verhaal op dat moment heel belangrijk. Het is naar ieders oor."
Het tweetal kiest bewust voor docenten die een reflectie zijn van de studenten. "We willen graag dat de studenten zich kunnen identificeren met de docenten en daarnaast een inspiratie zijn, omdat ze succesvol en 'powerful people of colour' zijn. Dat hebben de jongeren op de eilanden nodig", zegt Ayra. "De docenten hebben net als wij een Caribische en Afro-Amerikaanse achtergrond en zijn succesvol in hun werk. Er is niets toffer dan om die groep mensen bij elkaar te brengen en te laten zien dat we samen een inspiratie kunnen zijn voor jonge Caribische kids."

Gelijken

De zussen slagen er ieder jaar in een team samen te stellen dat ook heel goed kan samenwerken. "In het achtjarige bestaan van Art Rules is het nog nooit misgegaan. We hebben altijd toffe mensen bij elkaar kunnen brengen die elkaar ook tof vonden, elkaar respecteerden als kunstenaar en elkaar inspireerden. Dat zorgde voor een dubbele energie die op de kinderen werd geprojecteerd", vertelt Ayra. "We hebben de voorwaarde dat we niet onderhandelen over de vergoeding. Iedereen is gelijk. We zijn geen concurrenten van elkaar. Aan het eind van de dag zijn we allemaal kunstenaars. Binnen het team hebben we allemaal dezelfde positie. Daarom hebben we één contract en dat gaat naar iedereen. Als iemand daarin mee kan gaan zijn we daar heel blij mee, als iemand daar niet in mee kan gaan dan respecteren we dat ook."
Voor de twee zussen draait Art Rules meer om het proces dan om het product dat ze na twee weken in de final showcase willen tonen. Ira: "Het gaat om wat er in die lessen gebeurt. In ons curriculum zit een stukje geschiedenis, hedendaagse kunst en persoonlijke verhalen ingebouwd. Zo kun je tot hele mooie en verschillende uitkomsten binnen elke workshop komen."
Ayra: "We willen heel graag dat die final showcase een reflectie is van die twee weken, maar tegelijkertijd willen we ons voornamelijk focussen op dat proces. Na anderhalve week moeten wij onze focus gaan shiften naar die final showcase, omdat het toch wel een soort paradepaardje van het project is. Maar als het aan ons zou liggen, gaven we het liefst tien dagen keihard les en wordt wat ze geleerd hebben heel rauw gepresenteerd. Toch moeten we iets moois laten zien, ook omdat de studenten daar behoefte aan hebben. Zij willen laten zien hoe zij zich hebben ontwikkeld en wat ze geproduceerd hebben. Er is altijd een dunne scheidslijn tussen je helemaal willen focussen op de ontwikkeling van de jongeren en een mooie show moeten neerzetten, zodat de sponsors, partners en de pers kunnen zien hoe mooi Art Rules is. We organiseren daarom ook een sponsordag waarbij we de sponsors na een week uitnodigen om tijdens de lessen rond te lopen en te komen kijken hoe een les eruit ziet zodat ze echt een band krijgen met wat we doen."

Missie geslaagd

In zeven jaar tijd zijn de doelstellingen van de zussen met Art Rules bereikt. Er staat een platform voor kunsteducatie dat een inspiratie is voor Caribische jongeren en tegelijkertijd de kunstsector prikkelt. "Door Art Rules is er een hele nieuwe movement op Aruba ontstaan. Op Curaçao hebben we licht kunnen werpen op de talenten binnen verschillende disciplines. Veel Art Rules-jongeren kiezen voor een vervolgstudie binnen de kunsten. Dat is ook één van de doelen van het project. Je krijgt een bakermat van jongeren die zichzelf ontwikkeld hebben binnen de culturele wereld waardoor je de culturele sector ook weer ontwikkelt. Als we morgen zouden stoppen, dan is onze missie alsnog geslaagd", zegt Ayra. Door de jaren heen zagen ze verschillende soortgelijke projecten uit de grond schieten. In plaats van zich bedreigd te voelen, vindt het tweetal het juist fijn dat mensen geïnspireerd zijn om versies van Art Rules op te zetten. "Ontwikkeling van jongeren binnen kunst en cultuur is heel belangrijk. Vooral omdat dit stukken minder gebeurt in het onderwijs. Kunst en cultuur zijn bijna niet terug te vinden in het curriculum op scholen. Daarom hebben we denk ik ook een warme ontvangst gekregen van de scholen toen we met Art Rules begonnen."

Ira: "De manier waarop Art Rules succesvol kan blijven is door het elk jaar weer te doen. Er zijn genoeg momenten geweest dat we zeiden: 'fuck this, ik wil niet meer, ik kan niet meer'. Art Rules is wat het is omdat we het iedere keer weer hebben gedaan."
Ayra: "Er is ook wat voor te zeggen dat twee black chicks dit project hebben opgezet en iets op deze eilanden weten te bewerkstelligen wat dicht bij de jongeren staat, bij hun identiteit en cultuur en dat we daarin acht jaar lang succesvol zijn geweest."